

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr.169g/2018

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 63
alin. (3) și a articolului 282 alin. (1) din Codul de procedură penală

CHIȘINĂU

22 noiembrie 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Igor DOLEA,
dlui Victor POPA,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 19 noiembrie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 22 noiembrie 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 63 alin. (3) și a articolului 282 alin. (1) din Codul de procedură penală, ridicată de către dl avocat Denis Ipatii, în dosarul nr. 10-604/18, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 19 noiembrie 2018 de către dl judecător Nicolae Corcea de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 14 iunie 2018, prin ordonanța ofițerului de urmărire penală din cadrul Inspectoratului de Poliție Buiucani al Direcției de Poliție din municipiul Chișinău, a fost dispusă începerea urmăririi penale conform elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de articolul 190 alin. (5) [*Escrocheria*] din Codul penal.

4. Pe 5 iulie 2018, dl Mihai Busuioc, ofițer de urmărire penală în cadrul Inspectoratului de Poliție Centru al Direcției de Poliție din municipiul Chișinău, a emis o ordonanță prin care a dispus recunoașterea calității de bănuț dlui Veaceslav Cotruța pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de articolul 190 alin. (5) din Codul penal.

5. Pe 5 octombrie 2018, dna procuror Olesea Botezatu din cadrul Procuraturii municipiului Chișinău, oficiul Centru, a emis o ordonanță prin care a dispus punerea dlui Veaceslav Cotruța sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 190 alin. (5) din Codul penal.

6. Totodată, pe 8 octombrie 2018, dl avocat Denis Ipatii a depus la Procuratura municipiului Chișinău, oficiul Centru, o cerere prin care a solicitat anularea ordonanței din 5 octombrie 2018 privind punerea dlui Veaceslav Cotruța sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 190 alin. (5) din Codul penal, precum și scoaterea acestuia de sub urmărire penală din motivul expirării termenului prevăzut de articolul 63 alin. (2) din Codul de procedură penală. Pe 15 octombrie 2018, cererea menționată a fost respinsă.

7. Pe 24 octombrie 2018, dl avocat Denis Ipatii a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, o cerere prin care a solicitat anularea ordonanței Procuraturii municipiului Chișinău, oficiul Centru, din 15 octombrie 2018 ca fiind ilegală, anularea ordonanței din 5 octombrie 2018 privind punerea dlui Veaceslav Cotruța sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 190 alin. (5) din Codul penal, precum și scoaterea acestuia de sub urmărire penală din cauza expirării termenului prevăzut de articolul 63 alin. (2) din Codul de procedură penală.

8. În ședința de judecată, dl avocat Denis Ipatii a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „la momentul expirării” din articolul 63 alin.(3) și a articolului 282 alin. (1) din Codul de procedură penală.

9. Prin încheierea din 6 noiembrie 2018, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 63

Bănuitul

„(1) Bănuitul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuțit prin unul din următoarele acte procedurale, după caz:

- 1) procesul-verbal de reținere;
- 2) ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate;
- 3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț.

(1¹) Ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț și informația despre drepturile prevăzute la art.64 se aduc la cunoștință în decurs de 5 zile din momentul de emițere a ordonanței, dar nu mai târziu de ziua în care bănuțul s-a prezentat sau a fost adus silit, ori din momentul de începere a primei acțiuni procedurale efectuate în raport cu acesta. În cazul în care există necesitatea dispunerii unor măsuri speciale de investigații în privința bănuțului, aducerea la cunoștință a ordonanței de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț și a drepturilor sale se amână în baza ordonanței motivate a procurorului, cu autorizarea judecătorului de instrucție pe o perioadă de 30 de zile, cu posibilitatea prelungirii motivate a perioadei până la 3 luni. În cazul infracțiunilor privind crima organizată, spălarea de bani, al infracțiunilor cu caracter terorist, al infracțiunilor de corupție și ale celor conexe actelor de corupție, termenul de amânare a aducerii la cunoștință poate fi prelungit până la 6 luni, la demersul procurorului, cu autorizarea judecătorului de instrucție. Fiecare prelungire a termenului de amânare a aducerii la cunoștință a ordonanței de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț și a drepturilor sale nu poate depăși 30 de zile.

(2) Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuț:

- 1) persoana reținută – mai mult de 72 de ore;
- 2) persoana în privința căreia a fost aplicată o măsură preventivă neprivativă de libertate – mai mult de 10 zile din momentul când i s-a adus la cunoștință ordonanța despre aplicarea măsurii preventive;
- 3) persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni.

(3) La momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin.(2), organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuțul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire. În caz de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuț mai mult de 3 luni, ofițerul de urmărire penală este obligat să informeze imediat bănuțul despre aceasta.

(4) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, constatând că bănuțala nu s-a confirmat, este obligată să elibereze bănuțul reținut sau să revoce măsura preventivă aplicată în privința lui până la expirarea termenelor indicate în alin.(2), dispunând scoaterea lui de sub urmărire.

(5) Calitatea de bănuț încetează din momentul eliberării reținutului, revocării măsurii preventive aplicate în privința lui ori, după caz, anulării ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț și scoaterii lui de sub urmărire, sau din momentul emiterii de către organul de urmărire penală a ordonanței de punere sub învinuire.

[Alin.(6) art.63 exclus prin Legea nr.62 din 01.04.2011, în vigoare 20.04.2011]

(7) Interogarea în calitate de martor a persoanei față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune se interzice.”

Înaintarea acuzării

„(1) **Înaintarea acuzării învinuitului se va face de către procuror în prezența avocatului în decurs de 48 de ore din momentul emiterii ordonanței de punere sub învinuire, dar nu mai târziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat sau a fost adus în mod silit.**

(2) Procurorul, după stabilirea identității învinuitului, îi aduce la cunoștință ordonanța de punere sub învinuire și îi explică conținutul ei. Aceste acțiuni se atestă cu semnăturile procurorului, învinuitului, avocatului și ale altor persoane care participă la această acțiune procesuală, aplicate pe ordonanța de punere sub învinuire, indicându-se data și ora punerii sub învinuire.

(3) După înaintarea acuzării, procurorul îi va explica învinuitului drepturile și obligațiile acestuia prevăzute în art.66. Învinuitului i se înmânează copia de pe ordonanța de punere sub învinuire și informația în scris privind drepturile și obligațiile lui. Acțiunile nominalizate, de asemenea, se consemnează în ordonanța de punere sub învinuire în modul prevăzut în alin.(2).

(4) Învinuitul este audiat în aceeași zi în condițiile prevăzute în art.104.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că legislatorul a admis omisiuni referitoare la termenele acordate organului de urmărire penală prin introducerea la alin. (3) al articolului 63 din Codul de procedură penală a textului „la momentul expirării”, astfel încât organul de urmărire penală să efectueze acțiuni la expirarea termenelor prevăzute de articolul 63 alin. (2) din Codul de procedură penală. De asemenea, articolul 282 alin. (1) din Codul de procedură penală îi oferă organului de urmărire penală un termen suplimentar de 48 de ore pentru a aduce la cunoștință ordonanța de punere sub învinuire.

13. Autorul excepției de neconstituționalitate consideră că prevederile criticate nu sunt suficient de clare și de previzibile, pentru că la expirarea termenului prevăzut de articolul 63 alin. (2) din Codul de procedură penală bănuitul este pus într-o situație de incertitudine juridică, deoarece nu este informat până la expirarea termenului de către organul de urmărire penală dacă a fost dispusă scoaterea lui de sub urmărire penală.

14. În opinia autorului excepției, prevederile contestate sunt contrare dispozițiilor articolelor 21 și 23 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către dl avocat Denis Ipatii, în dosarul nr. 10-604/18, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru. Sesizarea este formulată de către un subiect abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

18. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „la momentul expirării” de la alin. (3) al articolului 63 și articolul 282 alin. (1) din Codul de procedură penală.

19. Curtea reține că autorul excepției de neconstituționalitate pretinde că dispozițiile legale contestate contravin prevederilor din Constituție cuprinse la articolul 21 privind prezumția nevinovăției și la articolul 23 privind dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.

20. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că prevederile criticate reglementează în mod expres termenele în care organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuitul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința acestuia, dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire. Aceste termene pot varia, în condițiile legii, cel mult până la 3 luni, iar cu acordul Procurorului General sau al adjuncților săi, cel mult până la 6 luni. Totodată, în caz de prelungire a termenului de menținere a calității de bănuitul, ofițerul de urmărire penală este obligat să informeze imediat bănuitul despre aceasta (articolul 63 alin. (3) din Codul de procedură penală).

21. Articolul 282 alin. (1) din Codul de procedură penală stabilește că înaintarea acuzării învinuitului se va face de către procuror în prezența avocatului în decurs de 48 de ore din momentul emiterii ordonanței de punere sub învinuire, dar nu mai târziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat sau a fost adus în mod silit.

22. Cu privire la pretinsa lipsă de previzibilitate a textului „la momentul expirării” de la alin. (3) al articolului 63 și a prevederilor articolului 282 alin. (1) din Codul de procedură penală, Curtea a menționat că alin. (3) al articolului 63 din Codul de procedură penală reglementează acțiunile pe care trebuie să le întreprindă în mod obligatoriu organul de urmărire penală. Astfel, la momentul expirării termenului reținerii, organul de urmărire penală trebuie să elibereze bănuitul ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire. Potrivit alin. (5) al articolului 63 din Codul de procedură penală, „calitatea de bănuitul încetează din momentul eliberării reținutului, revocării măsurii preventive aplicate în privința lui ori, după caz, anulării ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuitul și scoaterii lui de sub urmărire, sau din momentul emiterii de către organul de urmărire penală a ordonanței de punere sub învinuire”. Punerea persoanei sub învinuire le permite organelor de urmărire penală, pe de o parte, să efectueze acțiunile necesare urmăririi penale, iar pe de altă parte, să facă previzibilă situația persoanei fără a leza drepturile fundamentale ale acesteia. Procedura scoaterii bănuitului de sub urmărire penală este

reglementată de articolul 284 din Codul de procedură penală (HCC nr. 26 din 23 noiembrie 2010, § 8).

23. Curtea reține că, pentru a asigura previzibilitatea și claritatea normei criticate, Codul de procedură penală reglementează la alin. (2) al articolului 63 termenele în care persoana poate avea calitatea de bănuit. Aceste termene variază de la 72 ore, în cazul reținerii persoanei, sau 10 zile, în cazul aplicării măsurii preventive neprivative de libertate, până la 3 luni sau, cu acordul Procurorului General sau al adjuncților săi, 6 luni în cazul emiterii unei ordonanțe.

24. Curtea reține că dispozițiile contestate nu sunt de natură să provoace incertitudini. Stabilirea unor termene procesuale ține de marja de discreție a legislatorului, având în vedere asigurarea desfășurării normale a urmăririi penale. În acest sens, dispozițiile criticate sunt precise și previzibile, destinatarul normei juridice fiind capabil să își adapteze conduita în funcție de conținutul acesteia.

25. Curtea reține că nu sunt afectate nici dispozițiile articolului 21 din Constituție. De altfel, prezumția de nevinovăție constituie suportul dreptului la apărare și, implicit, al drepturilor procesuale acordate bănuitului, iar aplicarea prezumției presupune că prelungirea termenului menținerii persoanei în calitate de bănuit în procesul penal nu echivalează cu existența vinovăției, care trebuie stabilită numai printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

26. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 63 alin. (3) și 282 alin. (1) din Codul de procedură penală, ridicată de către dl avocat Denis Ipatii, în dosarul nr. 10-604/18, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 22 noiembrie 2018
DCC nr. 141
Dosarul nr. 169g/2018